

KULTURA

Doajen hrvatske likovne umjetnosti: Ivan Rabuzin

ODLAZAK Preminuo veliki hrvatski umjetnik Ivan Rabuzin (1921. - 2008.)

Klasik hrvatske i svjetske naive

Ivan Rabuzin svoje slikarstvo opisuje kao viziju, ono je idealistička rekonstrukcija svijeta, a slika je raj na Zemlji

Barbara VUJANOVIĆ

ZAGREB - Klasik hrvatske i svjetske naive Ivan Rabuzin preminuo je u četvrtak u večer u 87. godini u varaždinskoj Općoj bolnici, gdje primljen prije nekoliko dana. Kako je rečeno u bolnici, Rabuzin je umro od posljedica upale pluća i sepse, a dijagnosticirano mu je i zatajenje bubrega.

Doajen hrvatske naive umjetnosti otisnuo se putovima sunca, putovima kojima se, prema njegovim riječima, može putovati dušom, a koje je on tako dojmljivo umio prikazati na svojim slikama, grafikama i akvarelama.

Pohvala životu

»Sunce nam daje sve. I lijepo bi bilo da svaki čovjek pođe prema suncu i da mu zahvali za sve ono dobro što mu daruje«, kazao je u jednom intervjuu Rabuzin.

Rabuzin je svoju laudu životu u likovnim medijima pronosio specifičnim rječnikom simbola i prepoznatljivom sintaksom kružnih i polukružnih oblika te paletom u kojoj je dominirao najširi spektar ružičastih i zelenih nijansi. Na osnovi tih postulata preo je arabesku pređu nekih novih svjetova, pejzaža nabujale vegetacije u kojima se prirodni zakoni povijaju zakonima umjetničke vizije. Rabuzin se odvojio od realnosti, od priče, a krajnja mu

IZ ŽIVOTOPISA Večernji tečaj crtanja kod Radovanija

Ivan Rabuzin rođen je 1921. godine u Ključu, pokraj Novog Marofa, u Hrvatskom zagorju. Izučio je stolarski zanat u Zagrebu i Zemunu. Završio je Majstorski odjel Obrtne škole u Zagrebu 1948. godine. U tom je razdoblju pohađao večernji tečaj crtanja kod Koste Angelija Radovanija. Ta poduka je, dakako, činila temelj njegove likovne kulture, no Rabuzin ostaje samouki umjetnik koji svijet promatra neopterećen tuđim iskustvom. Slikanjem se isprva bavio samo u slobodno vrijeme, a 1963. postao je profesionalni slikar.

je mjera po kojoj se ravnao bio ljudski osjećaj.

Sâm je pak svoje slikarstvo opisivao kao volontarističku viziju, ona je za njega, ali i za sve koji su se s njegovim stvaralaštvom susreli, predstavljala idealističku rekonstrukciju svijeta. Slika je rekonstrukci-

Rabuzinovi cvjetni motivi postali su cijelom svijetu prepoznatljiv autor-ski znak

ja raja, raj na Zemlji.

Osobni stil, tematiku i poetiku pronašao je 1959. godine, kada je započeo suradnju s Galerijom primitivne umjetnosti u Zagrebu. U toj mu je galeriji 1960. godine priređena i prva samostalna izložba. Tekst za katalog piše Mića Bašičević, a sama izložba obilježena je odličnim crtačkim rješenjima.

Modernost njegova izraza prepoznala je i avangardna grupa Gorgona, koja mu je 1961. godine priređila samostalnu izložbu u svom prostoru, Galeriji Šira u Zagrebu. Godine 1963.

izlagao je u Galeriji Mona Lisa u Parizu, i tada je počeo rasti njegov ugled u svijetu.

Širokoj publici dobro su poznati njegovi gusto nanižani vegetabilni motivi, oblaci, izvedeni tanjim linijama, shematizirani i svedeni na geometrijske oblike, koji tako tvore bogatu arabesknju cjelinu. Iste motive prenosi i na platna, brojnija od crteža, obogaćena nježnim pastelnim bojama.

Vrsni zapisi

Rabuzinovi cvjetni motivi postali su u cijelom svijetu prepoznatljiv autorski znak. Njegova se umjetnost udružila i s dizajnom. Njemačka tvornica porculana Rosenthal angažirala ga je 1976. godine među najuglednijim europskim umjetnicima. Godine 1980. izradio je veliki svečani zastor za kazalište Takarazuka u Tokiju, 1983. godine tapiseriju u Muzeju moderne umjetnosti Saitama, u Uravi, u Japanu. U zagrebačkome Muzeju za umjetnost i obrt imao je zapaženu izložbu dizajna pokućstva. O Ivanu Rabuzinu snimljeno je desetak dokumentarnih filmova i tiskan petnaestak monografskih prikaza. U katalozima svojih izložaba objavio je zapise o svojoj poetici i stvaralačkom procesu, koji se smatraju prvorazrednim dokumentima za povijest hrvatske umjetnosti.

REKLI SU O IVANU RABUZINU

VLADIMIR CRNKOVIĆ, ravnatelj Muzeja naive umjetnosti u Zagrebu:

- Napustio nas je Ivan Rabuzin, klasik hrvatske i svjetske naive te jedan od najeminentnijih figurativnih i lirskih slikara 20. stoljeća. Rabuzin je stvarao jasne vizije harmoničnog svemira i života: čistim krajolikom, oslobođenim od ljudi i faune, sugerirao je kakav bi svijet trebao biti, zalagao se za život u kojemu postoji isključivo Ljepota, a u duhovnom smislu Harmonija koja rađa Sreću. Sve je u njegovim slikama rasvijetljeno i sjajno, posvuda vlada Dobro, nadjačavaju Radost, Ufanje, Nada, Ljubav. Sve u Rabuzinovim djelima klija, buja, raste – kao da ljeta na tom svijetu traje neprekidno. Stoga su to himne životu, slike što slave radost postojanja.

IGOR ZIDIĆ, predsjednik Matice hrvatske

Ivan Rabuzin jedan je od najrjeđih hrvatskih naivnih umjetnika koji je uspio prebroditi granicu podjele između akademske ili učene i naive ili izvorne likovne umjetnosti. Učinio je najviše što jedan čovjek može učiniti. Stvorio je izraz koji je prepoznatljiv u cijelom svijetu. Uspio je biti svoj i biti različit od ostalih. Pokazao je visok stupanj sposobnosti stilizacije kruga, a svijet je slikao s distancom filozofa. Rabuzin nastoji dešifrirati načela postojanja svijeta. Bio je jedinstven u naivi, a na razini naših najboljih slikara.

DRAŽENKA JALŠIĆ ERNEČIĆ, ravnateljica Muzeja grada Koprivnice:

- To je veliki gubitak za hrvatsku naivnu umjetnost i hrvatski narod. Pripadao je zagorskom krugu naivnih slikara, no njegov nov i svjež likovni izričaj postao je poznat širom svijeta. Galerija naive umjetnosti u Hlebinama, u kojoj je ostavio nezaboravan trag, vječno će ga pamti.

ZVONKO MAKOVIĆ, povjesničar umjetnosti

- Odlaskom Rabuzina ne odlazi samo jedan od najvećih hrvatskih izvornih slikara naivaca, nego i nedvojbeno jedna od najvećih umjetničkih osobnosti druge polovice 20. stoljeća. Kada se Rabuzin pojavio, njega su prvi prepoznali umjetnici koji su zagovarali avangardu, što jasno govori kako je Rabuzinov talent velik, a genijalnost univerzalna.

NADA VRKLJAN KRIŽIĆ, povjesničarka umjetnosti

Bio je povučen zadnjih godina i bolestan, pa ipak me je ova vijest sledila. Ovo je ogroman gubitak za hrvatsku likovnu umjetnost. On je stvarao cijelim svojim srcem i dušom, a nastajali su radovi puni ljepote, sunca i sreće, iako mu život nije bio lak. Njegova umjetnost je univerzalna, i to će ostati nakon njega.

VLASTA GRACIN, savjetnica u zagrebačkom Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i šport:

- Napustio nas je jedan od najpoetičnijih i najsenzibilnijih umjetnika. Pamtit ću ga po izuzetnom osjećaju prema svemu što ga je okruživalo - prirodi i ljudima - i po tome kako je to bajkovito prenosio na platno. A kad bismo došli u njegovo Zagorje, vidjeli bismo da je sve to bajkovito zapravo istinito. Radili smo zajedno izložbe i sjećam ga se kao umjetnika spremnoga na suradnju.

SUĆUTI

Pjesnik hrvatskoga krajolika

ZAGREB - S velikim žaljenjem primio sam vijest o smrti Ivana Rabuzina, jednog od najistaknutijih predstavnika hrvatskog naivnog slikarstva, koji je svojim osebnim i postojanim stilom osvojio ljubitelje naivnog slikarstva u cijelom svijetu, od svoga voljenog Hrvatskog zagorja do dalekog Japana« istaknuo je u petak predsjednik Republike **Stjepan Mesić** u brzojavu sućuti obitelji velikog hrvatskog slikara.

Predsjednik Hrvatskoga sabora **Luka Bebić** uputio je u petak izraze sućuti u povodu smrti istaknuta hrvatskoga slikara naive umjetnosti Ivana Rabuzina. »S velikom sam tugom primio vijest o smrti jednog od najznačajnijih likovnih umjetnika hrvatske naive Ivana Rabuzina te u ime svih zastupnica i zastupnika Hrvatskoga sabora i u svoje osobno ime upućujem izraze najiskre-

nije sućuti«, kaže predsjednik Sabora.

»S tugom sam primio vijest da nas je napustio jedan od najvećih slikara naive naš Ivan Rabuzin«, stoji u sućuti ministra kulture **Bože Biškupića** koju je uputio obitelji preminuloga umjetnika, u svoje osobno ime i u ime Ministarstva kulture.

Biškupić ističe da Rabuzinovo umjetničko stvaralaštvo ocrtava umjetnika koji je svojim djelom pronio ime svoje Domovine i svojega rodnog Ključa kroz svih pet kontinenata. Ivan Rabuzin bio je promotor naive umjetnosti, donator brojnih djela, rođoljub i čovjek koji je cijeli život posvetio umjetnosti. Zauvijek ćemo ga pamti kao pjesnika hrvatskoga krajolika, kaže ministar Biškupić. I djelatnici Hrvatskog muzeja naive umjetnosti uputili su obitelji Ivana Rabuzina brzojav sućuti. [Hina]

Pripremile: Helena Braut i Ines Kotarac